

Sygn. akt IX Ga 305/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie IX Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący : Sędzia Sądu Okręgowego Przemysław Grochowski (spr.)

Sędziowie : Sędzia Sądu Okręgowego Beata Błotnik

Sędzia Sądu Okręgowego Wojciech Leon Turzański

Protokolant : Elżbieta Zentar

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 listopada 2015 roku w L.

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa Handlowego (...) spółki jawnej w K.

przeciwko S. O.

o 11.377,50 złotych z ustawowymi odsetkami

na skutek apelacji pozwanego S. O. od wyroku z dnia 11 maja 2015 roku w sprawie V GC 90/15 Sądu Rejonowego w Zamościu

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że :

a/ oddala powództwo,

b/ zasądza od powoda Przedsiębiorstwa Handlowego (...) spółki jawnej w K. na rzecz pozwanego S. O. kwotę 2.417 (dwa tysiące czterysta siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu;

II. zasądza od powoda Przedsiębiorstwa Handlowego (...) spółki jawnej w K. na rzecz pozwanego S. O. kwotę 1.769 (tysiąc siedemset sześćdziesiąt dziewięć złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO B. Błotnik SSO P. G. SSO W. L. T.

IX Ga 305/15

UZASADNIENIE

Powództwo Przedsiębiorstwa Handlowego (...), (...) spółki jawnej w K. dotyczyło zasądzenia od pozwanego S. O. na rzecz spółki kwoty 11.377,50 zł wraz z odsetkami ustawowymi tytułem czynszu z zawartej ustnej umowy najmu pojazdu typu laweta przez okres 37 dni.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Zamościu zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 11.377,50 złotych wraz z ustawowymi odsetkami oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 569 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że w sierpniu 2014 r. pozwany skontaktował się ze współnikiem powodowej spółki (...) w celu zawarcia umowy dotyczącej pojazdu typu laweta. Sąd uznał następnie, iż strony ustaliły, że pozwany wynajmie auto

celem jego sprawdzenia w prowadzonej działalności. Po pozytywnym wyniku sprawdzenia pozwany miał zakupić auto od powoda. Pozwany odebrał auto od powodowej spółki, zaś jego pracownicy korzystali przy wykonywaniu swoich obowiązków pracowniczych z auta spółki. Pojazd nocami i w dni wolne parkowany był na nieruchomości L. P.. Pracownicy w czasie trwania umowy pojazdy najmu korzystali z usług warsztatu prowadzonego przez powodową spółkę. Pozwany korzystał z auta spółki w okresie 26 sierpnia – 13 września oraz 16 września – 03 października 2014 r. S. O. natomiast kontaktował się z przedstawicielem powodowej spółki w celu sfinalizowania transakcji dotyczącej zakupu auta i rozliczenia umowy najmu jednakże ostatecznie umowa kupna – sprzedaży nie została zawarta. Strona powodowa odebrała auto od pozwanego i wystawiła fakturę obejmującą należność z tytułu najmu na łączną kwotę 11.377,50 zł brutto, zaś stawka netto za dzień została ustalona w kwocie 250 zł netto. Pozwany mimo wezwań nie uiszczył należności.

Sąd Rejonowy wskazał, że podstawę materialnoprawną powództwa stanowił art. 659 i nast. k.c. Oceniając okoliczności faktyczne uznał, iż pomiędzy stronami doszło do zawarcia ustnej umowy w zakresie najmu przez pozwanego (...) typu laweta, odpowiadającej warunkom wyżej opisanej faktury VAT, o czym świadczą czynności faktyczne dokonane przez przedstawicieli obu stron. Do zawarcia umowy doszło jako do czynności prawnej dokonanej per facta concludentia – art. 60 k.c. Wskazał, iż auto zostało wydane pozwanemu który z niego korzystał, zaś o powyższym świadczy w ocenie Sądu okoliczność, iż w toku wykonywania umowy, niektóre elementy uległy uszkodzeniu. Wskazane okoliczności, w ocenie Sądu, pozwalają na stwierdzenie, iż osoby uprawnione do reprezentacji stron, podejmując opisane działania, wyraziły i objawiły wolę zawarcia umowy najmu przedmiotowego pojazdu zatem doszło do zawarcia w ten sposób umowy per facta concludentia. Stawka czynszu wskazana w fakturze i łączna kwota należności z tytułu najmu była elementem negocjacji prowadzonych przez strony dotyczących zakupu auta. Okoliczność, iż ostatecznie pozwany nie zakupił pojazdu, nie uchyła jego obowiązku zapłaty należności z tytułu najmu. W ocenie Sądu zatem zasądzeniu podlegała należność wynikająca z faktury VAT jako wynagrodzenia powoda z tytułu umowy najmu pozwanemu pojazdowi marki F.. Sąd uznał za uzasadnione także żądanie co do odsetek ustawowych opierając je na art. 481 k.c.

Odnosząc się do wniosku pozwanego o stwierdzenie niewłaściwości Sądu i przekazanie sprawy do Sądu właściwego według miejsca siedziby pozwanej. Sąd podkreślił, iż strona powodowa w uzasadnieniu pozwu powołała się na treść art. 34 k.p.c., który stanowi, iż powództwo o ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, jako też o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy wytoczyć można przed Sąd miejsca jej wykonania. Przepis ten odsyła do treści art. 454 § 1 k.c., zgodnie z którym, jeżeli miejsce spełnienia świadczenia nie jest oznaczone ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione w miejscu, gdzie w chwili powstania zobowiązania dłużnik miał zamieszkanie lub siedzibę. Jednakże świadczenie pieniężne (jak w przedmiotowej sprawie) powinno być spełnione w miejscu zamieszkania wierzycieli w chwili spełnienia świadczenia. Tym samym w ocenie Sądu Rejonowego zasadne było wniesienie pozwu przez powoda do Sądu Rejonowego w Zamościu, jako właściwego dla jego siedziby.

Sąd wskazał także, iż na rozprawie w dniu 27 kwietnia 2015 r. oddalił, zgłoszony wniosek pełnomocnika pozwanego dotyczący zeznań świadków jako spóźniony na podstawie art. 207 k.p.c. Sąd stwierdził, iż przeprowadzenie tych dowodów spowoduje zwłokę w rozpoznaniu sprawy.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte w wyroku uzasadnia treść przepisów art. 98 § 1 k.p.c. Pozwany jako przegrywający sprawę w całości jest zobowiązany do zwrotu powodowi poniesionych przez niego kosztów procesu niezbędnych do celowego dochodzenia swych praw. Na zasądzoną na rzecz powoda od pozwanego sumę 569 złotych złożyła się kwota naliczona tytułem opłaty od pozwu.

Apelację od wyroku wniósł pozwany zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

I. Naruszenie przepisów postępowania mogące mieć wpływ na treść wyroku tj.:

1. art. 217 § 1, 2 i 3 w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku strony pozwanej o przesłuchanie świadków mimo, że okoliczności sporne na jakie świadkowie zostali powołani nie zostały dostatecznie wyjaśnione. Sąd dopuścił świadków wskazanych przez powoda mimo braku powołania ich w powództwie, następnie oddalił wniosek pozwanego o powołanie świadków, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego ustalenia, że strony zawarły umowę najmu w oparciu o art. 60 k.c., podczas gdy rzeczywistą wolą stron było zawarcie umowy kupna sprzedaży pojazdu;

2. art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie oceny materiału dowodowego z pominięciem istotnej jego części tj. treści zeznań świadków oraz twierdzeń powoda i pozwanego świadczących o tym, że wolą stron było ewentualne zawarcie umowy kupna/sprzedaży pojazdu na próbę. Pominięcie materiału dowodowego w konsekwencji doprowadziło do błędnego uznania, przez Sąd I instancji, iż strony mimo braku woli zawarły umowę najmu i powodowi przysługiwało uprawnienie do dochodzenia wynagrodzenia z tego tytułu;

3. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 659 w zw. z art. 60 k.c. poprzez błędną, jednostronną, sprzeczną z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, co doprowadziło Sąd Rejonowy do niewłaściwego przyjęcia, iż materiał dowodowy w sprawie świadczy o zawarciu przez strony umowy najmu w oparciu o art. 60 k.c. mimo braku woli stron, a także bez ustalenia essentialia negotti umowy najmu czyli nie tylko wysokości czynszu, ale także istnienia czynszu w ogóle. W konsekwencji Sąd I instancji błędnie uznał, że powodowi przysługiwało uprawnienie do dochodzenia wynagrodzenia z tytułu umowy najmu, podczas gdy nie był to właściwy tryb dochodzenia ewentualnych roszczeń powoda.

II. Naruszenie przepisów prawa materialnego:

1. tj. art. 659 w zw. z art. 60 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że do zawarcia umowy najmu pomiędzy stronami doszło bez woli obu stron i bez wcześniejszego ustalenia essentialia negotti umowy najmu, czyli nie tylko wysokości czynszu, ale także istnienia czynszu w ogóle. Powód wysokość czynszu, co potwierdzają zeznania świadków, ustalił w sposób jednostronny dopiero po zwróceniu pojazdu przez pozwanego. Wobec powyższego należy przyjąć, że powód nie mógł dochodzić należności z tytułu umowy najmu.

Pozwany w apelacji zgłosił nowe dowody: z zeznań świadków Z. W., M. S. i D. M. wnosząc o przeprowadzenie dowodu z ich zeznań przez Sąd II instancji bądź zobowiązania Sądu I instancji do ich przesłuchania.

Mając powyższe na uwadze, pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu za wszystkie dotychczasowe instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach procesu.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacja pozwanego jest zasadna.

Podzielić należy zarzut pozwanego dotyczący naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art. 659 w zw. z art 60 k.c. w zakresie jakim kwestionuje on zawarcie pomiędzy stronami umowy najmu z uwagi na brak istnienia essentialia negotti w łączącym ich stosunku.

W niniejszej sprawie brak było jednakże podstaw do podzielenia zarzutu skarżącego w zakresie wystąpienia uchybienia Sądu Rejonowego polegającego na niewydaniu postanowienia o przeprowadzeniu dowodów z zeznań świadków, a opartego o naruszenie prawa procesowego w postaci art. 217 §1, 2 i 3 w zw. z art. 227 k.p.c. W pierwszej kolejności wskazać należy, iż jak wynika z postanowienia Sądu, podstawą do oddalenia wniosku dowodowego pozwanego o przeprowadzenia dowodu z zeznań świadków Z. W., M. S. i D. M. był art. 207 k.p.c. (k.65). Pełnomocnik pozwanego

będąc obecny na rozprawie w dniu 27 kwietnia 2015 r. nie zgłosił zastrzeżeń w trybie art. 162 k.p.c. co do uchybienia przez Sąd artykułowi 207 k.p.c. który stanowił podstawę do oddalenia wniosku dowodowego przez Sąd składając zastrzeżenia do protokołu jedynie, co do uchybienia przez Sąd artykułowi 217 k.p.c.

Zgodnie z art. 162 k.p.c. strony mogą w toku posiedzenia zwrócić uwagę sądu na uchybienia przepisom postępowania, wnosząc o wpisanie zastrzeżenia do protokołu. Stronie, która zastrzeżenia nie zgłosiła, nie przysługuje prawo powoływania się na takie uchybienia w dalszym toku postępowania, chyba, że chodzi o przepisy postępowania, których naruszenie Sąd winien wziąć pod uwagę z urzędu, albo strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła zastrzeżeń bez swojej winy. Znaczenie regulacji art. 162 k.p.c. aktualizuje się w postępowaniu odwoławczym. Stwierdzić zatem trzeba, iż jeśli Sąd Rejonowy nie wydał postanowienie o dopuszczeniu określonych dowodów, pozwany, w celu skutecznego powoływania się w dalszym toku postępowania na zarzuty mające prawidłowość tego rodzaju postanowienia podważyć, powinien zgłosić do protokołu zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c. (tak min. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2008 r. o sygn. akt III CZP 50/08, OSNC 2009/7-8/103, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2010 r., II PK 127/09, M.P.Pr. (...) -39). Strona nie może więc skutecznie zarzucać w apelacji uchybienia przez Sąd I instancji przepisom postępowania, dotyczącego niedopuszczenia przedmiotowych dowodów, jeżeli nie zwróciła uwagi sądu na to uchybienie.

Niezależnie od braku złożenia przez pozwanego zastrzeżeń w trybie art. 162 k.p.c. w zakresie art. 207 k.p.c. Sąd Rejonowy prawidłowo oddalił zgłoszony przez pozwanego wniosek dowodowy. Zgodnie z treścią art. 207 §6 k.p.c. sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w pozwie, odpowiedzi na pozew lub dalszym piśmie przygotowawczym bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Wbrew twierdzeniom pozwanego podnoszonych przy zgłaszaniu wniosków dowodowych, ich przeprowadzenie spowodowałoby przedłużenie postępowania. Sąd Rejonowy bowiem na tym samym posiedzeniu w dniu 27 kwietnia 2015 r., na którym przedmiotowy wniosek został złożony, zamknął rozprawę odraczając ogłoszenie orzeczenia o dwa tygodnie. Uwzględnienie przedmiotowego wniosku spowodowałoby konieczność przesunięcia terminu zamknięcia rozprawy i ogłoszenia wyroku co najmniej na kolejne posiedzenie, co w sposób oczywisty wpłynęłoby na przedłużenie postępowania. Pozwany znając stanowisko powoda, co do okoliczności faktycznych w sprawie mógł powołać wskazane dowody już w sprzeciwie od nakazu zapłaty, czego jednak zaniechał. Wobec powyższego oddalenie wniosku dowodowego w tym zakresie należało uznać za słuszne.

W zasadniczej części, jednakże apelacja pozwanego była zasadna. W przedmiotowej sprawie bowiem Sąd Rejonowy nieprawidłowo zakwalifikował łączący strony stosunek jako umowę najmu. Wskazać bowiem należy, że z prawidłowo ustalonego przez Sąd faktu, iż pozwany korzystał z auta marki f. typu laweta należącej do powoda nie można wywieść, iż doszło pomiędzy stronami do zawarcia umowy najmu przedmiotowej ruchomości. Umowa najmu nawet zwarta w formie ustnej, co jest dopuszczalne w świetle przepisów regulujących ten rodzaj umowy, musi zawierać elementy niezbędne do zakwalifikowania łączącego strony stosunku do powyższego typu umowy. Zgodnie z treścią art. 659 § 1 k.c. istotnymi elementami umowy najmu (*essentialia negotii*) są: zobowiązanie się wynajmującego do oddania najemcy rzeczy do używania na czas oznaczony lub nieoznaczony oraz zobowiązanie się najemcy do zapłaty wynajmującemu umówionego czynszu. Wskazanie zarówno przedmiotu najmu jak i czynszu, stanowi element konieczny takiej umowy – przy czym umowa nie musi określać wysokości czynszu, wystarczy, gdy wskazuje podstawy jego określenia. W ocenie Sądu Okręgowego o ile można przyjąć, iż przedmiot z którego korzystał powód był znany stronom to zawarta przez strony ustna „umowa najmu” nie zawiera istotnych postanowień w rozumieniu art. 659 § 1 k.c., z okoliczności sprawy nie wynika bowiem, aby strony tej umowy zgodnie określiły czynsz najmu pojazdu poprzez wskazanie jego wysokości lub podstaw do jego wyliczenia. Zatem sam fakt ponoszenia obciążeń z tytułu czynszu jak i jego wysokość nie została określona ani wprost (kwotowo), ani poprzez wskazanie podstaw do jego obliczenia. Powyższe wynika m.in. z zeznań świadków m.in. L. P., który skontaktował strony sporu, a który zeznał, iż wysokość czynszu nie została dokładnie ustalona (k.63). Dzienną stawkę najmu pojazdu typu laweta, w wysokości 250 zł netto, stanowiącą podstawę do wyliczeń wskazanych na fakturze numer (...) ustalił jednostronnie powód H. Ż., który zlecił córce zatrudnionej w powodowej spółce do ustalenia średniego kosztu wynajęcia takiego auta w woj. (...) co wynika

zeznań A. F. (1) (k. 64) i A. F. (2) (k. 65). Ponieważ określenie czynszu należy do przedmiotowo istotnych elementów umowy najmu, bez którego to elementu w ogóle nie dochodzi do zawarcia tego rodzaju umowy powód nie może na tej podstawie dochodzić zapłaty za korzystanie z pojazdu.

Dodatkowo, poza brakiem ustalenia czynszu najmu, z okoliczności sprawy nie wynika również, aby strony ustaliły, iż łączyć ich będzie umowa najmu. Jak wynika z zeznań A. F. (1) i A. F. (2) pozwany miał korzystać z przedmiotowego pojazdu w celu jego wypróbowania przed ostatecznym zakupem. Dopiero na skutek przedłużającego się korzystania z tej ruchomości bez stanowczej deklaracji jego zakupu powód jednostronnie uznał łączący go stosunek z powodem za umowę najmu, co w świetle wzajemnych oświadczeń woli stron nie mogło zasługiwać na uwzględnienie i uznanie, iż łączący strony stosunek był umową najmu. Powód zatem w żaden sposób nie wykazał aby zawarł z pozwanym umowę najmu, zaś samo korzystanie z ruchomości nie oznacza automatycznie, iż zawiązuje się pomiędzy stronami umowa najmu ze wszystkimi prawami i zobowiązaniami z tego wynikającymi.

Niezasadnym wydaje się także okoliczność zawarcia umowy najmu także z tego powodu, że strona powodowa, mająca w zakresie swojej działalności wynajem pojazdów, co wskazuje na profesjonalny charakter nawiązywania tego rodzaju stosunków prawnych, nie zadbała ani o właściwe udokumentowanie umowy w tym przedmiocie, ani też o zawarcie jej w sposób formalny, co dodatkowo wskazuje na brak woli stron posługiwania się przez pozwanego pojazdem powódki na sugerowanych przez nią zasadach właściwy stosunkowi najmu.

Powyższe wyklucza dochodzenie od pozwanego określonych kwot tytułem korzystania z lawety w oparciu o łączący strony stosunek najmu i formułowanie na tej tylko podstawie żądania zapłaty należności z tytułu użytkowania przez pozwanego przedmiotu należącego do powódki. jednakże nie można uznać z opisanych powyżej względów, iż łączący strony stosunek był umową najmu i na tej tylko podstawie formułować żądania zapłaty.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone orzeczenie i oddalił powództwo. W konsekwencji zmiany rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego, Sąd Okręgowy zmienił także rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w zaskarżonym wyroku na zasadzie art. 98 k.p.c. zasądzając koszty pierwszej instancji w całości od powoda. Na powyższe koszty składają się na podstawie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r poz. 461) koszty zastępstwa procesowego przed Sądem I instancji w kwocie 2400 zł oraz 17 zł opłaty kancelaryjnej od udzielenia dokumentu pełnomocnictwa.

Sąd odwoławczy pominął wnioski dowodowe zgłoszone w apelacji pozwanego. Zgodnie bowiem z treścią art. 381 k.p.c. sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynika później. Strona, która dopuszcza się zaniedbania w zakresie przysługującej jej inicjatywy dowodowej w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, musi się liczyć z tym, że sąd drugiej instancji jej wniosku dowodowego nie uwzględni (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 20 maja 2014r. III AUa 1912/13, LEX nr 1473665). Tym samym sąd uznał, że w sytuacji niezłożenia w sprzecznie od nakazu zapłaty, jak i we właściwym czasie w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji wniosków dowodowych w zakresie przesłuchania świadków Z. W., M. S. i D. M., wnioski te w świetle treści art. 381 k.p.c. powinny zostać pominięte.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 386§1 kpc, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania apelacyjnego orzekł, zważywszy na jego wynik, w oparciu o art.98§1 kpc, zaś należność z tego tytułu objęła, w myśl art.98§3 kpc, opłatę od apelacji oraz wynagrodzenie adwokata (§§ 6 pkt 5 i § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie...

O kosztach procesu w postępowaniu apelacyjnym (kwota 569 zł opłaty od apelacji i kwota 1200 zł wynagrodzenia pełnomocnika) Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z cyt. rozporządzenia.

SSO B. Błotnik SSO P. G. SSO W. T.